

~~G. 1124~~ EX BIBLIOTH.
NATIONIS HUNGAR.
VITEBERG.

V-37

SIGNAT. MDCCCXIII.

I. N. J.
DISQVISITIO METAPHYSICA
DE
PERFECTIONE
ENTIS,

Eam esse Affectionem unitam
asserens.

Qua
PRÆSIDE
M. PAULO PLATANI,

Præceptore suo atq; Conterraneo honorando,
exponitur

Publico Eruditorum Examini

AUFORE RESPONDENTE

JEREMIA Hahnwalde /
Neczpaliensi Hungaro.

Ad d. XXI. April. Anni M. DC. LXXVII.

In Auditorio Veteri.

WITTEBERGÆ,
Typis JOHANNIS SIGISMUNDI Ziegenbeins.

L. M. J.

DISPOSITIO METAPHYSICA

DE

PERFECTIONE

ENTIS

secundum Philosophiam Aristotelis

philosophiae

PRÆFATIO

M. PAULUS TILGNER

Magister in Theologiae Doctor

philosophiae

Publico Philosophiae Examinatore

in Universitate Lipsiensi

FEREMIA SOLMANN

Philosophiae Doctor

in Universitate Lipsiensi

In Auditorio Venerabili

WILHELMUS

DEI UNIVERSITATIS LIPSIAE

PRÆFATIO.

Notissima est, quæ de constituendo numero Affectionum, præsertim verò unitarum, inter celeberrimos Metaphysicos agitur, & necdum tam felicissimi acuminis reperus est, qui omnia ad vivum refecare potuisset, atq; finem tam diuturno & acerrimo conflictui fecisset, de quo sibi presentes hujus Studii Cultores gratularentur. Inter alia verò quæ non minimam pariunt difficultatem, est quoq; illa satis perverusta, & in Scholis Metaphysicorum usitatissima de PERFECTIÖNE. Cujus doctrina uti utilis, & non tantum per Philosophia, sed & Theologia campos sese diffundens ab omnibus celebratur: Ita maximè obnoxia est variarum opinionum censuris. Ego, & sit am acerrima litis me Judicem haud possim profiteri idoneum, imo vix ex minima parte contrariis partibus satisfacere posse persuasus sum; nihilominus tamen Præceptorum meorum quorum & eruditionem & canitiem veneror, vestigiis insistere malui, quam aliam magis mihi dubiam sententiam propugnandam suscipere. Et cum hac mihi præ cæteris maximè arriserit, iniquum putabam fore, si iudicium in Philosophando liberum, aliorum contrarium sentientium libidini manciparem. Quare non superbe contemnendo aliorum circa hanc doctrinam opinionem, liberè & absq; præjudicio meam in presenti instituto exponam sententiam. In quo me adjuvet Ens

omnium perfectissimum

DEUS!

A 2

Sup.

Supponimus in antecessum ex recepta doctrina, quæ in Scholis Metaphysicis communiter traditur, Ens tanquam radicem admittere quasdam realitates immediatè ex eo fluentes, citra compositionem realem Enti convenientes. He licet à parte rei & secundum esse reale identificentur cum Ente, tamen formaliter, quatenus secundum peculiarem conceptibilitatem considerantur, à conceptu Entis primo distinguuntur, ita ut diversa sit aietas Objectiva realitatis, diversa aietas subjecti, nec una sub altera formaliter includatur.

Foecunda est natura Entis in qua virtualiter multa continentur, ob quod non immerito à Philosophis radix vocatur, quia sicut è radice propullulant rami: ita ex essentia emanant realitates. Jacobus Martini vocat basin & fundamentum reliquorum omnium, in Exercitationibus suis, Exercit. 3. p. 56. Realitates communiter vocantur Affectiones, Passiones, Proprietates, Adjuncta, Essentialia consequentia. Considerantur verò, vel secundum esse suum reale, & ita unum sunt cum Ente: vel secundum esse objectivum, & ita distinguuntur, quæ tamen distinctio non pugnat cum simplicitate Entis, uti ex communi doctrina Metaphysicorum liquet. Nam diversitas illa quam obtinent Entis realitates, accedit ipsis non quæ res sunt diversæ, sed quæ à ratione nostra diversimode concipiuntur ut loquitur Jacobus Martini Lib. 1. Exercit. 2. Theoremate 6.

Supponimus quoque, quod Entis natura prout constituit Subjectum Scientiæ Transcendentalis, non admittat Affectiones in rigore, quæ secundum
uni-

uni-vocationem, cum Affectionibus Subjectorum inferiorum Disciplinarum conveniant, eò quod requisita Affectionum in rigore de ipsis verificari non possunt: Sed secundum analogiam & aliquam convenientiam cum Affectionibus in rigore sic dictis.

AD Affectiones in rigore tales requiruntur. 1. Ut sit aliqua res. 2. Ut ex natura distingvatur ab eo cuius est Affectio. 3. Ut adæquatè illi conveniat, cumq; eo reciprocetur. 4. Ut subjectum non sit de intrinseca ratione talis Affectio. Conf. B. Scharff. in Theoria Transcendentali p. 267. Jam si hæ conditiones & requisita ad Affectiones Entis, ut est Subjectum Scientiæ Transcendentalis applicentur, nihil minus quam Affectiones possunt dici. At verò licet non sint Affectiones tales, quales inferiorum Disciplinarum Subjecta v. g. Physicæ admittunt; tamen propterea per analogiam possunt dici Affectiones, ad quarum naturam sufficit (1) Ut sit aliqua realitas citra operationem Intellectus rei conveniens, ab eaq; formaliter distincta. (2) Tanquam conceptus secundus rem consequatur eamq; denominet. (3) Reciprocetur. Hæc omnia conveniunt etiam Affectionibus Transcendentalibus. Neq; tamen ob id Affectiones esse negandum est, quia analogicè tales sunt: Si quidem analogia non negat veritatem rei, ut habet Regula Logicorum.

Ex hac præsupposita generali doctrina, iudicium ferri potest in specie de Perfectionis natura, quam nos in presenti instituto examinare constituimus. Nam rationes generales, etiam includuntur in specialibus, juxta illud: Quod dicitur de genere, illud quoq; dicendum est de specie. Dicendum

dum igitur est de Perfectione: quod illa sit realitas Entis distincta, sed ex diversitate nostri modi concipiendi talis, quia sub alio conceptu Entis natura, sub alio Perfectio sese Intellectui objicit quae distinctam cognitionem. Et sicut aliae Passiones & Affectiones non includuntur in formali conceptu Entis: Ita nec haec in eodem si Affectio est, includi potest.

Perfectionem dari in rebus, nullus Philosophantium ita extreme desipuit, qui inficiari audeat; tamen quid sit illa, an de primo conceptu? an de secundo? & si de secundo, an unitam? an vero disjunctam, cum opposito membro imperfecti constituat Affectio- nem, inter acutissimos Metaphysicos lis volvitur. Aliqui enim ad primum Entis conceptum eam referunt, ex quorum numero est Svaretzius, qui Tom. 1. Disp. 10. Sect. 1. de Bonitate, n. 14. dicit *perfectum includi in essentiali conceptu Entis realis, quia non potest concipi Ens cum Entitate, quin concipiatur cum perfectione essentiali.* Cui suffragari videntur B. Scharff. Ebelius & alii horum vestigia prementes uti videre est, hic in Aphorismis Metaphys. Disp. 2. c. 3. de Bono, ille in Theoria Transcendentali. Disp. 6. th. 6. p. m. 265. intelligendo perfectionem essentialem, ita enim loquitur: *Perfectio essentialis potius ad fundamentum Affectio- num nempe ad Entitatem ipsam refertur, quam ut sit distincta Affectio à bonitate.* Alii eam ad conceptum quidem secundum referunt, tamen ita, ut formale Bonitatis in eo constituent. Quam sententiam tenet *Stablius in discursu super Tabulas Metaphysicas.* Et *Jacobus Martini Exercit. Metaphys. Lib. 1. Exer. 17. Theorem. 1.* Alii & quidem plerique ad Affectio- nis disjunctae membrum reducunt, cujus oppositum constituunt tunc imperfectum. In qua sententia sunt *Ebelius Disp. 5. in Aphorif. c. 2. p. m. 74. Scharff. in Theor. Transcendent.* De qua autem perfectione aut imperfectione loquantur, satis locis citatis

citatis sese explicant, scil. de perfectione & imperfectione accidentali. Alii sunt, qui Perfectionem Bonitatis speciem constituunt, & ex illorum numero est Frommii qui clarissimè prodit suam sententiam in *Synops. Metaphys. de Bonitate p. 153.* sic enim ibidem loquitur: *Nos perfectionem ad bonitatem referimus cujus Species est.* Alii deniq; ad Affectiones unitas eam referunt. Et hujus sententiæ sunt. *B. Scheiblerus Lib. 1. c. XI.* Excellentissimus Dn. D. Calov. in *Metaph. Divina de Affectionibus unitis Sect. 2. cap. 3.* Weisius in *Compend. Metaph.* & alii de hac prima Philosophia meritissimi Viri, quos hic pio silentio transimus. Huic sententiæ nos quoq; subscribimus, & tanquam cæteris veriore propugnare sustinebimus. *Ut verò rectius innotescat de qua Perfectione hic nobis sermo sit, ab ambiguitate nos in antecessum vindicabimus. Non sumitur scil. hic Perfectio Participialiter, Transitive, prout notat actum perficientis, & influxum ad esse perfecti; Sed Nominaliter, possessivè, ut habitum rei perfectum notat, ac rem in suo esse perfecto constitutam dicit.*

SI primam originem hujus Termini attendamus, non unum significandi modum habet, ac ideo facilè distrahit Intellectum & varios ingenerat conceptus. Etenim cum deducatur à perficio, nemo est qui non concipiat actum transeuntem in objectum & terminum in quem agens exercet suam actionem, non secus ut audita voce calefacio ex nativa significatione non potest intellectus aliud apprehendere, quam actum calefacientis aliquod objectum. Verum præter hanc significationem, quam derivatio Perfectionis insinuat, connotat quoq; perfectionis terminum, sive ipsum perfectum, quod jam assecutum est suæ perfectionis complementum, præscindendo ab eo, quod ex se obtinet perfectionem, & quod ab alterius superioris influxu causali, suam perfectionem habet. Quo pacto omne Ens verum & reale perfectum dici potest, ne ipso Ente infinito

nito excepto. Et licet ex prima vocis impositione hic Terminus videatur involvere imperfectionem, ut B. Scheibl. & Dn. D. Calov. docent, eò quod natura significationis indicare videatur, id perfectum esse, quod dependentiam habet ab extrinseco. Verum cum nec magis idoneus Terminus occurrat, quo hoc attributum commodius designari possit, nec sumitur juxta primam impositionem, sed juxta transumtivam ab imperfectione depuratam, nihil obest, quo minus etiam independenter perfecto attribui possit. Conf. Scheibl. loc. supr. cit. & Dn. D. Calov. in Metaph. Divina de Perfectione, ubi etiam Thomæ illud adducit: Quod factum non est perfectum propriè dici non potest, scil. si perfectum sumatur secundum primam sui impositionem, non verò secundum transumtionem.

Neq; in considerationem venit hic Perfectio accidentalis, quæ abesse potest salva cujusq; rei natura, cum ad benè esse tantum, vel ad operationem, vel ornamentum requiratur: Sed de essentiali, eaq; non comparatè considerata, quæ unius Entis perfectio confertur ad aliam; verum absolutè prout quodvis Ens debitam perfectionem, qualem ex natura sua necessitate obtinet, habere dicitur.

UT adhuc apertiolem nobis pandamus viam, ad scopum nostrum, ad quem collimamus, cum duplex sit perfectio, suffragantibus etiam illis, qui nostræ sententiæ adversantur: Alia essentialis alia accidentalis, uti agnoscit Ebelius, Scharff. locis cit. Merito dubitari possit, de qua hic nobis sermo sit. Sicut verò accidentalis pro varietate accidentium variat, ita etiam essentialis pro diverso respectu diversa potest dici. Et quidem accidentalis vel naturalis est vel infusa, vel imputata, de quibus potest consuli Dn. D. Calov. in Metaph. Divina, & Frommiius, qui uberius has perfectionis

nis

unamquamque; describendo speciem cum opposito hujus perfectionis accidentalis imperfectione, *ibi evoluta deprehendes*. Perfectio vero Essentialis quæ hujus loci est propria, quatenus absolutè consideratur, & in suo genere omni Enti competit, nec suscipit magis & minus. Licet igitur collata unius Entis perfectio ad alterius aliquid imperfectionis involvere videatur, siquidem fieri potest, ut unum Ens non omnes perfectionis gradus, in tota latitudine Entis possibilis, contineat; Qualis imperfectio in omni Ente finito reperitur, solum enim Ens Infinitum hac perfectione gaudet. Sed cum hæc perfectio sit indebita, non potest propter hujus absentiam Ens de quo ea enunciatur defectus & imperfectionis argui. Hinc distinguunt Scholastici inter imperfectionem negativam, quæ dicit carentiam perfectionis indebitæ, qualis est in arbore ad intelligendum, in homine ad volandum, quæ imperfectio certe nihil derogat perfectioni essentiali Entis; Et privativam, quæ notat defectum perfectionis ex natura debite. Hæc non potest statui in aliquo Ente citra manifestam contradictionem, haberet enim essentiam totam & non haberet totam, quod in Terminis ipsis repugnantiam involvit. Dico notanter absolutè considerata perfectio, non vero absoluta perfectio, qui duo modi enunciandi diversos conceptus inferunt, quia perfectio absolutè considerata opponitur imperfectioni comparatè acceptæ, & notat in communi omnem perfectionem, sive illa sit absoluta, sive secundum quid talis: Verum perfectio absoluta, opponitur perfectioni secundum quid tali, & notat perfectionem tantum eminentem ac summam, quæ Enti Infinito convenit. Quid autem ista summa & eminentis perfectio sit, & quotupliciter Enti perfecto attribuat, vid. potest B. Klotzius in Theolog. Natural. Disp. 10. de Bonitate & Perfectione DEI. Contra vero perfectio secundum quid, dicit definitam perfectionem, non excludens perfectionem negativam, sed privativam, cum actualiter omnes gradus perfectionis sibi ex natura debitos possideat. Et si quidam hoc modo perfectum & imperfectum considerando Affectionem disjunctam constituent, ita, ut omne Ens dicant esse perfectum vel imperfectum pro diverso respectu, Perfectum quidem si absolutè consideretur, imperfectum verò si comparatè. Tamen nihil proficiunt hoc effugio, siquidem imperfectio illa comparata ex rei veritate est tantum accidentalis, indebita, negativa; Quod autem alicui non competit ex natura, ob illius carentiam non potest res dici imperfecta, sicut insulsè dixerim hominem propterea esse

rea esse imperfectum, quia non habet cornua, aut 4. pedes, cum nec habere debeat, uti infra demonstrabitur. Et quod maxime tenendum, non intelligere nos per rō essentialē constitutivum, ita enim ad primum conceptum esset referenda perfectio, sed consecutivum, quod ipsam essentialē in esse constitutam quasi consequitur, deq; ea paronymicē prædicatur. Non quidem à parte, sed re ita enim identificatur cum re, à parte nostri intellectus.

Jam sic discussis ambiguitatibus, quæ videbantur nostro instituto obstatisse, ponenda erit formalis ratio perfectionis essentialis absolutè considerata, quam cum aliis consistere dicimus in negatione defectiois Entitativa, juxta quam Ens concipitur nullo eorum prædicatorum carere, quæ ad esse ejus requiruntur. Uno verbo dicitur Indefectio.

Quidam rationem formalem ponunt in indefectibilitate. Verum non videntur in eo accurati, eò quod indefectibilitas non tantum actuale defectum innuat, sed & potentialem, cum nomina in BILIS potentiam notent. Juxta hanc igitur sententiam nullum Ens deficere posset, quod & experientiæ & naturæ rerum corruptibilium repugnat. De hoc vid. Frommii in Synop. loc. supr. cit. Restringunt quidem illi hoc formale ad statum Entis, & in tantum indefectibile omne Ens esse dicunt, in quantum actuali existentia non destituitur. Verum ad statum illum connotandum sufficit actualis negatio defectus, non verò etiam potentialis repugnantia, formalis enim ratio talis debet constitui, quæ conveniat omni Enti, præscindendo à determinatis rationibus Enti alicui particulari convenientibus. Sicut Unitatis formalis ratio non constituitur indivisibilitas, propterea, quia nullum Ens actu existens dividitur, sed indivisio: Ita non indefectibilitas, sed indefectio pro formali ratione statui debet, id quod analogia utriusq; Affectionis poscit, & fundamentum ipsarum rerum. Neq; est ut aliquem moveat, nostram formalem rationem non proponi Terminis positivis, sed negativis, siquidem notum est, quod sæpe Termini quoad sonum licet negativi sint, nihilominus rem positivam signi-

significant, quod etiam hic usu venit. Probatur id (1.) Ex nostro modo concipiendi: audito enim termino Indefectionis, non alius se se intellectui nostro ingerit conceptus, nisi qui dicit omnium prædicatorum actualem possessionem ex natura rei necessariorum. (2.) Ex opposito: Si enim oppositum perfectionis dicit negationem, necessario perfectio dicit positivitatem, siquidem opposita oppositorum est ratio. (3.) Ex inductione perfectionis accidentalis, quæ itidem positivi quid dicit, uti id ex exemplis clarissimum esse potest. Sic enim naturalis perfectio dicit mihi talem adessentiam prædicatorum, quæ ex natura necessaria sunt: artificialis dicit mihi omnia ea adesse, quæ ex parte rei convenire debent.

Ex hac data formali ratione perfectionis, colligitur evidenter perfectionem non esse: (α.) De primo Entis conceptu: Nec (β.) constituere alterum membrum Affectionis disjunctæ, cui opposita est imperfectio: Nec (γ.) bonitatis formalem rationem ingredi. Nec denique (δ.) ejusdem speciem dici posse; Sed (ε.) esse & manere Affectionem unitam distinctam à cæteris.

Hæc *Θέσις* summam rei continet, in qua & remotivè & positivè procedimus, removemus enim illas sententias quas supra attulimus, & propriis verbis illorum Autorum recensuimus, nostram simul ipsis opponendo. Et ne simpliciter & absq̄, evidenti ratione eorum sententiam rejecisse videamur, addemus quoque probationes. Quod igitur non sit (α.) De primo conceptu, patet inde: Quia propriam conceptibilitatem ac diversam à conceptu Entis primo habet, nam conceptus primus entis consistit in τὸ habere essentiam, qui non includitur formaliter in conceptu perfectionis supra declarato. Jam quicquid in primo Entis conceptu non continetur, illud ad primū non pertinet: Atq̄; Ergò. Nec (β) constituit membrum Affectionis disjunctæ, ita ut cum opposito membro efficiat Affectionem disjunctam: Partim quia perfectio & imperfectio accidentalis, quam intelligunt Adversarii non

ri non potest constituere Affectionem, quia Affectio ab Ente non differt, nisi ratione; At verò Perfectio & Imperfectio accidentalis differt realiter: Partim quia Affectio debet exhaurire totam latitudinem Subiecti; At vero Perfectum & Imperfectum non exhaurit, Enti enim Infinito neq; Perfectio neq; Imperfectio accidentalis tribui potest. Neq; (γ) ad formalem rationem Bonitatis pertinet, patet id: tum ex diversitate formalis rationis utriusq; Affectionis, Bonitatis enim formalis ratio consistit in convenientia essentialiter ad seipsam, ut constat ex B. Scharff. in Theoria Transcend. Disp 8. th. 24. & aliis, maximè th. 31. At verò formalis ratio perfectionis planè diversa est: Partim ex opposito, Bonitas agnoscit oppositum, ut ita loquar, malitatem, Perfectio verò Imperfectionem. Jam quorum opposita diversa sunt, illa quoq; erunt diversa. Neq; consequenter (δ) Species ipsius Bonitatis dici potest, quia hæc sententia nititur falsa hypothese, quasi bonum essentialiter aliquid sit in se bonum, quo pacto constituit perfectionem: aliud alteri bonum, quo pacto constituit in specie bonitatem. Nam cum convenientia non ingrediatur conceptum perfectionis, neq; etiam Bonitas illa respectiva essentialiter consideratur, sed tantum accidentaliter, non videtur ulla species veritatis quæ asserti possit perfectionem & bonitatem in specie, posse dici bonitatis species ut sic. Manet igitur perfectionem transcendentalem esse Affectionem unitam à cæteris distinctam. Id verò patet (1.) Ex requisitis generalibus quæ adduximus in præcedentibus, est enim quædam realitas citra operationem Intellectus Enti conveniens, & formaliter ab eodem distincta: Denominativè de ipso Ente enunciatur, & deniq; cum eo recipitur. (2.) Ex remotione aliarum sententiarum, de quibus in præcedentibus egimus fufius. Quæ nostræ sententiæ obsistere videntur, ea hic silentio præterimus, futuro conflictui reservantes. Potest de his consuli B. Scheibler. loc. supr. cit.

COROLLARIA.

- I. Omne Ens est per essentialiter perfectum.
- II. In Ente Infinito omnes gradus perfectionis creaturarum reperiuntur.

Ung. VI 37

ULB Halle
003 913 872 3

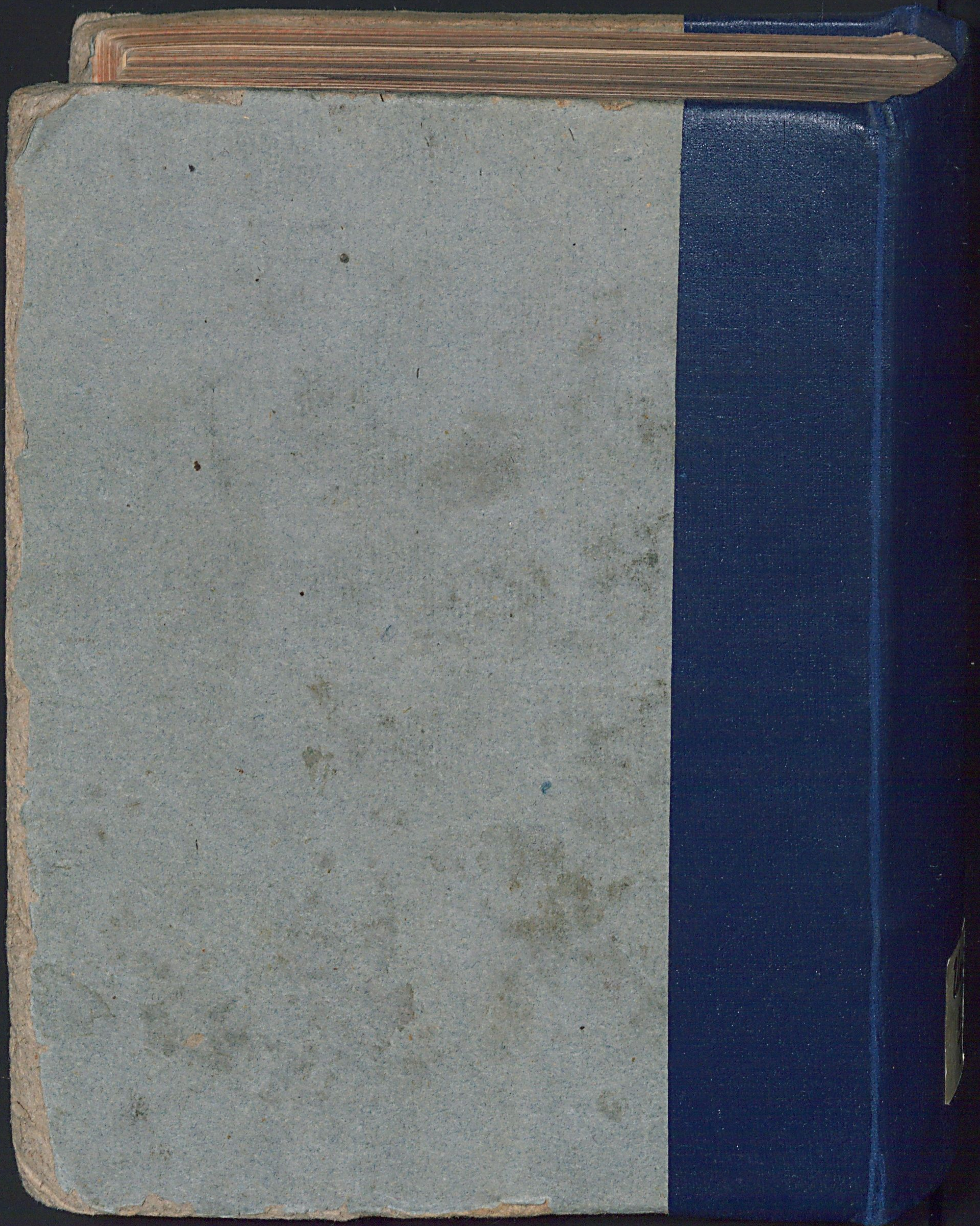

Sl.

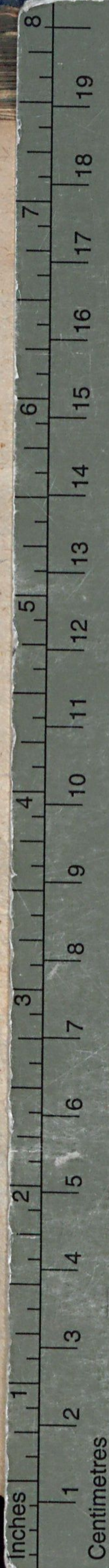
V3 17

B.I.G.

Farbkarte #13

N. J.
 METAPHYSICA
 DE
 ACTIONE
 TIS,
 actionem unitam
 ferens.
Quæ
 ESIDE
 PLATANI,
 Conterraneo honorando,
 ponitur
 itorum Examini
 RESPONDENTE
 A Hahnwalde/
 nsi Hungaro.
 Anni M. DC. LXXVII.
 orio Veteri.

EBERGÆ,
 GISMUNDI Ziegenbeins.

h. III. 2862

